Európsky parlament
2024-2029

Výbor pre práva žien a rodovú rovnosť

2025/2240(INI)

20.11.2025

NÁVRH SPRÁVY

o odporúčaní Európskeho parlamentu Rade o prioritách EÚ na 70. zasadnutie Komisie OSN pre postavenie žien
(2025/2240(INI))

Výbor pre práva žien a rodovú rovnosť

Spravodajkyňa: Lina Gálvez

OBSAH

strana

NÁVRH ODPORÚČANIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU 3

DÔVODOVÁ SPRÁVA.....7

NÁVRH ODPORÚČANIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

Rade o prioritách EÚ na 70. zasadnutie Komisie OSN pre postavenie žien (2025/2240(INI))

Európsky parlament,

– so zreteľom na 70. zasadnutie Komisie OSN pre postavenie žien, ktoré sa má konať v marci 2026, na jeho prioritnú tému s názvom Zabezpečenie a posilnenie prístupu všetkých žien a dievčat k spravodlivosti, a to aj podporou inkluzívnych a spravodlivých právnych systémov, odstránením diskriminačných zákonov, politík a postupov a riešením štrukturálnych prekážok, a na tému na preskúmanie s názvom Plná a skutočná účasť žien na rozhodovacom procese vo verejnom živote, ako aj odstránenie násilia v záujme dosiahnutia rodovej rovnosti a posilnenia postavenia všetkých žien a dievčat,

– so zreteľom na Dohovor Organizácie Spojených národov o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien z 18. decembra 1979,

– so zreteľom na Agendu OSN 2030 pre udržateľný rozvoj, konkrétne na zásadu „na nikoho nezabudnúť“, a najmä na cieľ udržateľného rozvoja č. 5, ktorý sa usiluje dosiahnuť rodovú rovnosť a zabezpečiť, aby ženy mali rovnaké práva na hospodárske zdroje, ako aj prístup k vlastníctvu a správe pôdy či iných majetkových foriem, k finančným službám, dedičstvu a prírodným zdrojom, a na cieľ trvalo udržateľného rozvoja č. 10, ktorý sa usiluje odstrániť diskriminačné zákony, politiky a postupy a podporovať náležité právne predpisy, politiky a opatrenia,

– so zreteľom na články 20, 21, 23 a 47 Charty základných práv Európskej únie,

– so zreteľom na spoločné oznámenie Komisie a Rady z 25. novembra 2020 s názvom Akčný plán EÚ pre rodovú rovnosť (GAP) III – Ambiciózny program pre rodovú rovnosť a posilnenie postavenia žien v rámci vonkajšej činnosti EÚ (JOIN(2020)0017), v ktorom je načrtnutý akčný plán EÚ pre rodovú rovnosť na obdobie 2021 – 2025,

– so zreteľom na oznámenie Komisie zo 7. marca 2025 s názvom Plán pre práva žien (COM(2020)0097), v ktorom sa opätovne potvrdzuje záväzok EÚ presadzovať rodovú rovnosť,

– so zreteľom na oznámenie Komisie z 5. marca 2020 s názvom Únia rovnosti: stratégia pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025 (COM(2020)0152),

– so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EÚ z 25. októbra 2012, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov a ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SVV[1],

– so zreteľom na program Komisie Spravodlivosť na roky 2021 – 2027, ktorý poskytuje

[1] Ú. v. EÚ L 315, 14.11.2012, s. 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj.

finančné prostriedky na podporu justičnej spolupráce v občianskych a trestných veciach, ako je odborná príprava sudcov a iných odborníkov pracujúcich v oblasti práva, a na účinný prístup k spravodlivosti pre občanov a podniky,

– so zreteľom na Dohovor Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácemu násiliu a o boji proti nemu (Istanbulský dohovor),

– so zreteľom na článok 81 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie,

– so zreteľom na článok 121 rokovacieho poriadku,

– so zreteľom na správu Výboru pre práva žien a rodovú rovnosť (A10-0000/2025),

A. keďže rovnosť medzi ženami a mužmi je základnou zásadou EÚ; keďže hľadisko rodovej rovnosti a prierezový prístup by sa mali uplatňovať a integrovať v rámci všetkých politík EÚ; keďže vnútorné a vonkajšie politiky by mali zostať konzistentné a súdržné, aby sa zabezpečilo účinné a dôveryhodné presadzovanie ľudských práv, demokracie a rodovej rovnosti na celom svete;

B. keďže práva žien a rodová rovnosť nie sú len základnými ľudskými právami, ale aj predpokladom na ďalší ľudský rozvoj a znižovanie chudoby a nevyhnutným základom pre mierový, prosperujúci a udržateľný svet;

C. keďže prístup k spravodlivosti sa podľa medzinárodného práva všeobecne uznáva ako základné ľudské právo, kľúčová koncepcia v širšej oblasti spravodlivosti a základný kameň právneho štátu a demokracie; keďže EÚ uznáva prístup k spravodlivosti ako základné právo podľa článku 47 Charty základných práv Európskej únie;

D. keďže prístup žien k spravodlivosti je však naďalej zložitý a predstavuje významnú výzvu vo všetkých regiónoch sveta;

E. keďže na celom svete sú ženy stále vo výraznej miere nedostatočne zastúpené na najvyšších úrovniach súdnictva a prokuratúry, najmä vo vedúcich pozíciách, ako sú predsedovia súdov, najvyšší sudcovia a vedúci prokuratúr;

F. keďže OSN aktívne podporuje väčšiu účasť žien v súdnictve prostredníctvom špecializovaných iniciatív a kampaní; keďže väčšie zastúpenie žien v súdnych inštitúciách sa spája s presadzovaním prístupov k spravodlivosti, ktoré sú vo väčšej miere zamerané na obete;

G. keďže násilie páchané na ženách a domáce násilie predstavuje porušenie základných práv; keďže právne systémy musia reagovať na osobitné potreby obetí rodovo motivovaného násilia tým, že im zabezpečia primeranú ochranu a prostriedky nápravy; keďže mnohé ženy stále čelia značným prekážkam pri oznamovaní násilia a prístupe k právnej podpore;

H. keďže súdna stereotypizácia a prevládajúce rodové normy môžu ženám, ktoré sa stali obeťami a prežili násilie, brániť v prístupe k spravodlivosti;

1. odporúča Rade:

a) opätovne potvrdiť neochvejný záväzok EÚ presadzovať rodovú rovnosť a zabezpečovať, aby sa práva žien plne uplatňovali vo všetkých aspektoch vonkajšej činnosti EÚ na základe primerane financovaného, rodovo transformačného, inkluzívneho a prierezového prístupu;

b) zabezpečiť plné zapojenie Parlamentu a jeho Výboru pre práva žien a rodovú rovnosť do procesu rozhodovania o pozícii EÚ na 70. zasadnutí Komisie OSN pre postavenie žien; zabezpečiť, aby mal Parlament pred rokovaniami primerané informácie a prístup k pozičnému dokumentu EÚ; ďalej zlepšovať medziinštitucionálnu spoluprácu, a to aj počas rokovaní, tak aby sa riadne zohľadnili priority Parlamentu;

c) zaviazať sa k silnej podpore práce orgánu OSN Ženy, ktorý je ústredným aktérom v systéme OSN na podporu práv žien v celej ich rozmanitosti a na spájanie všetkých príslušných zainteresovaných strán s cieľom dosiahnuť politickú zmenu a koordinovať činnosti; vyzvať všetky členské štáty OSN, ako aj EÚ, aby pre orgán OSN Ženy zabezpečili primerané financovanie;

d) zabezpečiť, aby európske a medzinárodné nástroje boli komplementárne a ambiciózne a obsahovali pevné a zásadné ustanovenia na posilnenie postavenia žien a zaručenie prístupu k spravodlivosti, a zohľadniť, že v tejto súvislosti má zásadný význam právo na právnu pomoc; zabezpečiť, aby EÚ preukázala silné vedúce postavenie a zaujala jednotnú pozíciu k inkluzívnym a nezaujatým justičným systémom prístupným pre všetkých, najmä pre znevýhodnené a zraniteľné skupiny žien, ktoré často v dôsledku nedostatkov v inštitucionálnych kapacitách, zo sociálno-kultúrnych dôvodov a z dôvodu diskriminácie čelia prekážkam v prístupe k spravodlivosti; preskúmať zavedenie osobitných súdov pre rodovo motivované násilie; presadzovať komplexné právne rámce, ktoré chránia práva žien a zabezpečujú plnú a rovnocennú účasť žien podľa vnútroštátneho aj medzinárodného práva;

e) uplatňovať hľadisko rodovej rovnosti a rodové rozpočtovanie vo všetkých oblastiach politiky EÚ vrátane vonkajšej činnosti; zdôrazniť, že je potrebné, aby štáty vyčlenili dostatočné finančné prostriedky na rodovo responzívnu právnu pomoc a podporné služby, najmä pre obete rodovo motivovaného násilia, a zabezpečili dostatočný prístup k odškodneniu, pretože existujúce prekážky neúmerne ovplyvňujú prístup žien k spravodlivosti;

f) urýchliť vykonávanie medzinárodných záväzkov s cieľom ďalej predchádzať všetkým formám násilia páchaného na ženách a dievčatách vo verejnej aj v súkromnej sfére a reagovať na ne, a to i pokiaľ ide o mrzačenie ženských pohlavných orgánov, nútené manželstvá, šírenie intímnych alebo zmanipulovaných záberov bez súhlasu, kybernetické nebezpečné prenasledovanie, kybernetické obťažovanie, posielanie obscénnych obrázkov (tzv. cyberflashing) a kybernetické podnecovanie k násiliu alebo nenávisti;

g) prijať opatrenia na úplné vykonávanie existujúcich záväzkov v oblasti rodovej rovnosti a posilnenia postavenia žien, čím sa zabezpečí ochrana rovnakých ľudských práv a základných slobôd žien bez diskriminácie, v záujme podpory ich účasti na verejnom živote;

h) zdôrazniť, že práva žien a rodová rovnosť sú základnými ľudskými právami,

ktoré majú zásadný význam pre právny štát, odolné a inkluzívne demokracie a základné hodnoty EÚ; zdôrazniť, že je poľutovaniahodné, že milióny žien a dievčat, najmä v kontexte konfliktov a vysídľovania, naďalej čelia diskriminácii a násiliu a je im odopieraná ich dôstojnosť a právo konať; opätovne zdôrazniť, že znásilnenie je stále jedným z najrozšírenejších prípadov porušenia ľudských práv na celom svete; zdôrazniť význam právnych predpisov o znásilnení postavených na absencii súhlasu;

i) podporovať zastúpenie žien v súdnictve a jeho riadiacich orgánoch s cieľom odstrániť štrukturálne prekážky udržiavané patriarchálnym a androcentrickým justičným systémom;

2. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto odporúčanie Rade, Komisii a podpredsedníčke Komisie/vysokej predstaviteľke Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku a pre informáciu osobitnej zástupkyni Európskej únie pre ľudské práva.

DÔVODOVÁ SPRÁVA

Rovnosť žien a mužov je základným princípom Európskej únie. Hľadisko rodovej rovnosti a prierezový prístup sa musia uplatňovať a integrovať v rámci všetkých politík EÚ, čím sa zabezpečí ucelenosť medzi vnútornou a vonkajšou činnosťou v záujme podpory ľudských práv, demokracie a rodovej rovnosti na celom svete. Ľudské práva žien a rodová rovnosť nie sú len základnými právami, ale aj predpokladom rozvoja, znižovania chudoby a budovania mierových, prosperujúcich a udržateľných spoločností.

Prístup k spravodlivosti, zakotvený v medzinárodnom práve a v článku 47 Charty základných práv Európskej únie, je ústredným prvkom právneho štátu a demokracie. Prístup žien k spravodlivosti je však naďalej zložitý a predstavuje významnú výzvu vo všetkých regiónoch sveta. Ženy sú stále vo výraznej miere nedostatočne zastúpené na najvyšších úrovniach súdnictva a prokuratúry, najmä vo vedúcich funkciách, ako sú predsedovia súdov a najvyšší sudcovia a vedúci prokuratúr. Súdna stereotypizácia a prevládajúce rodové normy zároveň bránia ženám, ktoré sa stali obeťami a prežili násilie, v prístupe spravodlivosti.

Organizácia Spojených národov podporuje väčšiu účasť žien v sektore súdnictva, pričom z dôkazov vyplýva, že väčšie zastúpenie žien v súdnych inštitúciách sa spája s presadzovaním prístupov k spravodlivosti, ktoré sú vo väčšej miere zamerané na obete. Je to obzvlášť dôležité pri reakcii na násilie páchané na ženách a domáce násilie, ktoré predstavujú porušovanie základných práv. Právne systémy musia reagovať na potreby obetí zabezpečením primeranej ochrany a prostriedkov nápravy, mnohé ženy však stále čelia značným prekážkam pri oznamovaní násilia a pri prístupe k právnej podpore. Skúsenosti mnohých žien a dievčat, najmä tých, ktoré čelia viacnásobným a prierezovým formám diskriminácie, s justičným systémom nasvedčujú tomu, že tento systém je necitlivý voči problémom zraniteľných skupín.

V tomto odporúčaní sa Rada vyzýva, aby opätovne potvrdila záväzok EÚ k rodovej rovnosti a zabezpečila, aby sa práva žien v plnej miere uplatňovali vo všetkých aspektoch vonkajšej činnosti EÚ prostredníctvom inkluzívneho, prierezového a primerane financovaného prístupu. Zároveň sa v ňom zdôrazňuje potreba plného zapojenia Parlamentu a jeho Výboru pre práva žien a rodovú rovnosť do formovania pozície EÚ na 70. zasadnutie Komisie OSN pre postavenie žien;

V odporúčaní sa ďalej uvádza záväzok k silnej podpory orgánu OSN Ženy ako ústredného aktéra v rámci systému OSN na presadzovanie práv žien, pričom sa všetky členské štáty OSN spolu s EÚ vyzývajú, aby poskytovali primerané finančné prostriedky. Zdôrazňuje sa v ňom význam ambicióznych a komplementárnych európskych a medzinárodných nástrojov so spoľahlivými ustanoveniami na zaručenie posilnenia postavenia žien a prístupu k spravodlivosti vrátane prístupu k právnej pomoci a zváženia špecializovaných súdov pre rodovo motivované násilie. Ochrana práv žien prostredníctvom účinných justičných systémov vytvára cestu k spravodlivejšej spoločnosti v súlade s účinným vykonávaním Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj (cieľ udržateľného rozvoja č. 16).

V odporúčaní sa napokon zdôrazňuje potreba uplatňovania hľadiska rodovej rovnosti a rodového rozpočtovania vo všetkých oblastiach politiky EÚ, potreba urýchlenia medzinárodných záväzkov na predchádzanie všetkým formám násilia páchaného na ženách a

dievčatách, ako aj potreba podpory rovnocenného zastúpenia žien v súdnictve. Práva žien a rodová rovnosť majú zásadný význam z hľadiska právneho štátu, odolných demokracií a základných hodnôt EÚ a Únia musí preukázať vedúce postavenie pri zabezpečovaní toho, aby boli tieto práva zaručené v praxi. Prístup k spravodlivosti pre všetkých je kľúčom k spravodlivým a inkluzívnym spoločnostiam a predpokladom pre skutočnú rodovú rovnosť a ľudské práva.